

Folketingets Socialudvalg

Dato: 2. maj 2012

Departementet

Holmens Kanal 22
1060 København K

Tlf. 3392 9300

Fax. 3393 2518

E-mail sm@sm.dk

DHO/ J.nr. 2011-7514

Under henvisning til Folketingets Socialudvalgs brev af 25. april 2011 følger hermed social- og integrationsministerens endelige svar på spørgsmål nr. 6 til L 141.

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Skipper (EL).

Spørgsmål nr. 6:

"Ministeren bedes redegøre for, hvilken adgang kommunale sagsbehandlere efter de gældende regler har for at indhente en retskendelse for at opnå adgang til en families hjem med henblik på at gennemføre en børnefaglig undersøgelse efter servicelovens § 50, samt hvor mange gange mulighederne er anvendt af kommunerne de sidste ti år."

Svar:

I grundlovens § 72 er fastsat følgende:

"Boligen er ukrænkelig. Husundersøgelse [...] må, hvor ingen lov hjemler en særegen undtagelse, alene ske efter en retskendelse."

Justitsministeriet nedsatte i februar 2002 Retssikkerhedskommissionen, der blandt andet havde til opgave at gennemgå de regler i lovgivningen, der indeholder hjemmel til, at offentlige myndigheder, som handler uden for strafferetsplejen, uden forudgående retskendelse kan opnå adgang til private boliger og virksomheder eller foretage andre tvangsindgreb omfattet af grundlovens § 72. Af kommissionens betænkning (nr. 1428/2003) fremgår blandt andet følgende:

"For de indgreb, der er omfattet af grundlovens § 72, opstår et dobbelt hjemmelsspørgsmål. Det første spørgsmål er, om der overhovedet er hjemmel til – med eller uden retskendelse – at foretage indgrebet. Det andet spørgsmål er, om indgrebet kan foretages uden retskendelse.

Grundlovens § 72 regulerer alene det andet spørgsmål, mens det første spørgsmål reguleres af det almindelige princip om lovmæssig forvaltning.

Det almindelige princip om lovmæssig forvaltning indebærer, at offentlige myndigheders indgriben over for borgere og virksomheder skal have hjemmel i lovgivningen.

Hjemlen til at foretage indgreb omfattet af grundlovens § 72 vil efter lovgivningspraksis normalt findes i en udtrykkelig lovbestemmelse.

Princippet om lovmæssig forvaltning indebærer ikke, at hjemlen nødvendigvis skal være udtrykkelig og utvetydig. Alt efter indgrebets intensitet kan hjemlen også fremgå af en friere fortolkning eller søges i retssædvane og almindelige retsgrundsætninger, jf. Alf Ross, a. st., side 632 f, hvor det anføres, at retspraksis synes at kunne fortolkes derhen, at husundersøgelse uden for strafferetsplejen kan foretages uden udtrykkelig lovhjemmel i de tilfælde, hvor det er nødvendigt for at realisere formålet med en lov, der hjemler et indgreb – typisk frihedsberøvelse – i forhold til hvilket, husundersøgelsen er af relativt underordnet betydning.”

Det klare udgangspunkt er på den anførte baggrund, at der skal være en udtrykkelig lovhjemmel, før der kan foretages indgreb omfattet af grundlovens § 72.

Desuden skal der inden indgrebet foretages, indhentes en retskendelse, medmindre det ved lov er fastsat, at indgrebet kan foretages uden forudgående retskendelse.

Der er ikke i den gældende servicelovs kapitel 11 om særlig støtte til børn og unge hjemmel til at få adgang til hjemmet ud over de tilfælde, der er reguleret i den nuværende § 64, stk. 2 (om tvangsfuldbyrdelse af visse afgørelser). Efter denne bestemmelse kan adgang til hjemmet i visse tilfælde ske uden retskendelse. Bestemmelsen giver imidlertid ikke mulighed for adgang til en families hjem med eller uden forudgående retskendelse med henblik på gennemførsel af en børnefaglig undersøgelse. Dette vil i givet fald forudsætte, at forældrene indvilliger i, at den kommunale forvaltning får adgang til hjemmet.

Karen Hækkerup

/ Lars Møller Christiansen